

3. Uit deze verborgen bedeeleingea, leert hij, ten derde, *zelfverfoeing*. Hij kan niet, als een farizeeuwsche pauw, de vederen **van zijne** goede werken in de zon uitspreiden, hij heeft iets, dat **hem van zich zelve** doet walgen, Wij kunnen anderen niet zonder oorzaak haten, en wij kunnen **geene** haat tegen ons **zelve**n koesteren, **tenzij** er iets in ons is, dat tot haten aanleiding geeft. **Een mensch**, die in een vuile gracht valt, haat **zijn** kleederen omdat **hij** zuiverheid bemint. Hij, die dus een **heilig** grondbeginsel in zich heeft, moet **noodzakelijk** de zon den haten. Onze hedendaagsche belijders haten de zonden van anderen, maar liefkozen hun eigen, Maar een kind van God haat zich **zelve**n, omdat het **zoo** -vuil en bezoedeld is voor Hem., **dien** het lief heeft. Hij haat de roofvogelen, die over hem broeden met hun ontuchtige vlerken en met hun ijselijk krassen. Hij haat de beesten, die rondom hem om spijsze brullen, en **hun** wraakzucht vertoonen ; **zoolang** zij niet verzadigd zijn. En bovenal haat hij zich **zelve**n, als de ellendige stomp, waarop deze onreine dieren aan vallen.

Het zou niet moeielijk zijn aan te **toon**en, hoe geduld, **zachtmoedigheid**, verslagenheid des **geestes**, teederheid van geweten, en andere dergelijke genadegaven, door den Heiligen Geest in de ziel worden voortgebracht en doorgaan **door** deze *donkere bevinding* waarvoor menig sprekende dwaas, in hoogmoed op den kansel staande, de grendel heeft geschoven.

Doch ik haast mij te **gewagen** van een vrucht, dien **ik niet** onopgemerkt kan **laten**, en **dat** is, dat de Heilige Geest daar door **een zaak** voorbrenge voor God den Verlosser, om zijn kracht heerlijkheid en zaligheid daarin te openbaren. Met al de over, de godsdienst hoog opgevijzeldde woorden, die door het land worden uitgebazuind, en onder den hoop belijders, die overal rondgaan is er nauwelijks één uit de duizend, die **een ledigheid** gevoelt, welke de Hemelsche openbaringen van Christus noodzakelijk maakt, Zij kunnen allen zien, en **allen hooren**, allen **gelooven**, **allen** genieten, -en ik ben verzekerd, dat zij allen **kunnen spreken**. Zij zijn nooit uitgekleeed geworden van hun natuurlijke godsdienst; er is nooit slijk op hunne **oogen gestroken**, Joh. 9 : 6 nooit zijn de Goddelijke vingers in hun **ooren** gestoken, Mark. 7 : 33; nooit is hun **wijsheid** veranderd in dwaasheid, noch hun bevalligheid in afzichtelijkheid. Maar zij zeggen; „ wij zien ! en daarom blijven ze in hun zonden. ” „ **Het** licht, dat in hem is, is duisternis, hoe groot zal dan de duisternis zelve zijn ! ” Een geneesheer is voor een gezonde nutteloos, doch hoe dieper de kwaal is, des te wijzer en beter geneesmeester zijn wij noodig. **Zoo** heeft een schuldig geweten verzoenend bloed, een gewonde geest heelende balsem, een vuil gewaad **eenen zindelijken** mantel, een onderwaterzittende ellendeling eene uitreddende hand, een veroordeelde ten dood **eene**

volle **vergiffenis**, een ongeneeslijk ongemak eenen almachtigen Geneesmeester, en een in de hel zinkende zondaar, een van den Hemel nedergedaalden Verlosser noodig. Een mensch die werkelijk schuldig is bij zich **zelve**, heeft een waren zaligmaker noodig. Hij wil niet langer bedrogen en opgeschikt worden met een **valschen** dekmantel, maar hij moet een wezenlijk hulpmiddel hebben, daar bij een wezenlijk ongemak heeft. **Christus** in den Bijbel, Christus als een ongekenden Zaligmaker, **zittende** in den Hemel, Christus van verre, **ongepopenbaard** nog niet ontdekt, is geen Christus voor hem. „**Nabij, nabij**; dat hij. nabij kome — in mijn hart, **in** mijn ziel, in mij geopenbaard, **aan** mij ontdekt, **in** mij gevormd worde — die, die is de Christus, welken ik behoef! O! **maar** een druppel van **Zijn** verzoenend bloed, **ééne** toetsing van **Zijn** gezegend aangezicht, **ééne** getuigenis van Zijne liefde, **ééne** straal van **Zijne** rechtvaardigende gerechtigheid!” En wanneer nu deze Goddelijke Verlosser, in **Zijn** in bloed gedoopt gewaad, **alzo**o verschijnt, dan nadert de zinkende ziel haar: **heil** zij met u! en de roofvogelen der bergen nemen de vlucht, de dieren der aarde Sluipen in **hunne** holen, de verwoeste stomp krijgt nieuwe scheuten, en de stem klinkt uit de diepte van het hart: „**deze** is onze God; wij hebben Hem verwacht, en **Hij** zal ons zalig maken. Deze ia de **Heere**, **wij** hebben Hem verwacht, **wij** zullen ons verheugen en verblijden in Zijne zaligheid.”

En nu komt dat seizoen, van hetwelk de voorgaand8 slechts voorbereidende geweest **zijn** — de oogst (herfst) der ziel. Ik versta door „de oogst,” waarvan in den tekst gesproken wordt, niet „de **voleinding** der **wereld**,” Matth. 13: 39, de **algemeene** inzameling van de uitverkorenen van de vier winden, van het **eene** eind des hemels tot het andere, Maar ik **versta** daardoor **eenen** geestelijken oogst — **eenen** oogst **in** de ziel, **in** den tijd, niet **eenen** oogst van ziel en lichaam beide op het einde des **tijds**. Gelijk als er **eene** lente, zomer en winter in de bevinding is, **alzo**o is er ook een oogst in de bevinding, en wanneer het **eene** gedeelte van den tekst bevindelijk is, **zoo** is zulks ook hef geval met het andere gedeelte.

Het bijzonder kenmerk van den oogst is, dat het de tijd der vruchten is, En **zoo** merk ik den herfst der genade aan, als **daarmede** overeenkomende in het voortbrengen der vruchten in de ziel. **De eenigste** vrucht, die God ooit als vrucht zal erkennen is die, welke Hij zelf, door Zijnen Geest voortbrengt in het hart. „**Uwe** vrucht is uit Mij gevonden,” Hosea 14: 9. „**Werkende** in u, hetgeen voor Hem **welbehagelijk** is.” Hebr. 13: 1. „Wij zijn **Zijn** maaxsel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welken God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve **zouden wandelen**.” Ef. 2: 10. „Het is God, die in u werkt, **beide** het willen

en het werken, naar Zijn welbehagen." **Fil. 2 : 13.** De markt is waarlijk gevuld met de edelste vruchten. **Zij** worden in elke kraam opgehoopt en van deur tot deur rondgevent. Maar het is de vrucht der ent, niet de vrucht van den stam, die den naam, waardig is, en geen andere zal op de Hemelsche tafel opgedischt worden. De ent zou echter **geene** vrucht dragen, tenzij zij afgesneden ware. „**Alle** rank, die vrucht draagt, reinigt **Hij,**” — dat is : bemesten en besnoeien — „opdat zij meer vrucht **drage,**” Joh. 15 : 2. De groote verborgenheid der levende Godzaligheid bestaat in niets te zijn, opdat Christus zij alles in allen. Elke ontblooting, zifting en lediging, iedere beproeving, oefening en verzoeking, die de ziel doorstaat, heeft maar één oogmerk, namelijk, om dien ellendigen geest van onafhankelijkheid uit het hart te bannen, dien de duivel daar in geblazen heeft, toen hij **zeide :** „**Gij** zult als God wezen.” Een mensch moet genoegzaam doodgebloed zijn, voor dat dit vergif uit zijne aderen zal geweken zijn. **Eenen** reus te verkleinen tot een kind van een span lengte, **eenen bultigen** kameel in elkander te drukken, **zoo** dat hij door het oog van tenen naald kan gaan — dit te ondergaan is voor **eenen** mensch noodzakelijk, zal hij **Gode** welbehagelijke vruchten voortbrengen. **Wel** mocht Nicodémus zich verwonderen hoe een mensch ten tweeden male in **zijns** moeders buik kan ingaan, en geboren worden ; en het wonder, hoe een volwassen mensch een hulpeloos kind kan worden, is voor de meesten ook nu nog eene groote verborgenheid.

De noodlottige misslag van duizenden is, aan God de vruchten des vleesches, in plaats van de vruchten des **Geestes** te offeren. **Vleeschelijke** heiligheid, gebeden, oefeningen, plichtplegingen, vormen en ijver, — deze zijn, wat men als goede werken aanmerkt, en schenkt ze, als de zoodanige, aan God. Maar wel mag Hij, „**Die** te rein van **oogen** is dan dat **Hij** het kwade kan aanschouwen en de ongerechtigheid kan aanzien,” tot alle zulke **vleeschelijke** werkers zeggen : „**Als** gij wat blinds aanbrengt, om te offeren, is het (bij u) niet kwaad ; en als gij wat kreupels of kranks aanbrengt, **het** is niet kwaad.” Mal. 1 : 8. Alles wat het vleesch doen kan is kwaad ; want het **gedichtsel** van 's menschen hart is boos van zijne jeugd aan” ; en de vruchten van zijn boos hart den Heere der **heirscharen** te brengen, is „**verontreinigd** brood op zijn altaar te brengen.” Mal. 1 : 7. Dus, „de edele vruchten, nieuwe en oude welke alle aan de deuren van de rechtvaardigen zijn weggelegd, voor den Geliefdesten,” zijn alleen de zoodanigen, als de geest van God voortbrengt in de ziel, En **gelijk** „**Hij** niet aanziet wat voor **oogen** is, maar het harte,” 1 Sam, 16 : 7, **zoo** zijn deze vruchten niet **uitwendige**, maar inwendige vruchten. Het **is in** het binnenste, in de **verborgenste** diepte van de ziel, dat de **Eeuwige Geest**

werkt ; en de uitwendige daden zijn slechts zichtbare **teekenen** en openbaringen van zijne inwendige werkingen. Een verbroken hart, een verelagen geest, een **teeder** geweten, eene **kin-derlij** ke **vrees**, eene begeerte, om den **grooten** God des Hemels te behagen, en eene vrees, om Hem te beledigen, een gezicht van het kwaad der zonde en **eene** begeerte, om van derzelve heerschappij verlost te worden, een treuren over herhaalde **af-wijkingen**, grievingen van **zoo** dikwerf verstikt te zijn in onze lueten en neigingen, eene kennis van onze hulpeloosheid en zwakheid, **eene geestelijke** onnoozelheid en **Goddelijke** oprechtheid, een afhangen van dagelijksche verzorging van genade, een wachten op de hand der Voorzienigheid, een opheffen der **oogen** naar de heerlijkheid van God — dit zijn 'slechts weinige van de vruchten, die den oogst der ziel **aanwijzen**. Maar waarom was het noodzakelijk, dat **er** winter **vooraf** ging ? Waarom breekt de landman, met zijnen ploeg, de met **gras** begroeide aarde, en keert ze om met al hare achoone bloemen, en brengt wormen en maden naar boven, die onder de zoden verborgen lagen ? Waarom trekt hij de egge over het braakland, en scheurt met de hand wortelen uit, en vergadert ze tot hopen, om verbrand te worden ? Omdat hij **eenen** oogst van koren behoeft, die voortkomt uit het zaad, dat hij zelf zaait ; en omdat de natuur van het land uit zich zelve hem **geene** tarwe en gerst kan geven. **Alzoo** ook de violet- en **sleutelbloemen** der **natuur** — de deugden van het natuurlijk hart, en al de voortbrengselen der **vleeschelijke** Godsdienst — moeten het ploegijzer van den winterploeg beneden hunne wortelen gehad **hebben**, en begraven **zijn**, **in** gemengde verwarring, onder de zwarte **aard-**kluiten der inwendige verdorvenheid, opdat de genade als een ingeplant zaad mag uitspruiten.

Maar de winterbedeeling, die ik in het voorgaande heb zoeken te beschrijven, heeft de gewaande onafhankelijkheid verbrijzeld, en de ziel, **in** alle dingen-steunende gemaakt op Christus ; de hoogmoed is nedergeworpen en de nederigheid in **deszelfs** plaats gebracht ; een bedriegelijk hart **is** ontbloot geworden en in een geestelijk, vroom hart herschapen, geveinsheid is ontmaskerd en **onnoozele** oprechtheid ingeplant ; eene gedaante van Godsdienst is verpletterd geworden, en eene Godsdienst in kracht te voorschijn gekomen, **eene** ledige belijdenis van eene dorre leer is ontworteld, en dadelijkheid der **eeuwige** dingen heeft hare plaats vervangen, het valsche zilver is in den **smeltkroes** verbrand geworden, en het zuivere goud is er onbeschadigd uitgekomen. **Een** gebrand kind vreest het vuur, en eene verbrokene ziel vreest **eene** ledige belijdenia. Eene pijnlijke wond kan **geene** drukking verdragen, en een geweten, door verschrikkelijke dingeninrechtvaardigheid **verteederd**, kan den last der schuld **niet torschen**. „Ik vermocht **niet van wege**

Zijne hoogheid," Job 31: 23. Hetgeen de geloovige heeft **door-**gestaan en ondervonden heeft hem in verkeer met God gebracht. Hij kent nu den „**eenigen** waren God, en Jezus Christus, dien Hij gezonden heeft," en **hij** heeft gevoeld, dat deze „**God** een Geest is en in Geest en in waarheid moet aangebeden worden." Hij kan niet langer verdragen de ijdele uitvindingen der menschen, de plichtplegingen van **eene** vleeschelijke **kerk-**oprichting, de vermommings van priesterlijke listen, **het huiche-**lijk spreken van geveinsden, het ijdel **gesnap** van praatzieke belijders, de bespottelijke heiligheid van Armiuiaansche volkomenheid, en de mantel der Godsdienst, waaronder duizenden onreine harten zich verschuilen. Hij wordt een verlatene, **Hij** tracht weinig **naar** de gave, van **luide** en lange gebeden **te** doen. Hij gevoelt, dat eene verborgene zucht beter is **dàn** een lang gebed, en weinige woorden met God in zijn vertrek dierbaarder zijn dan vele woorden in het bedehuis. Een regel van **HART'S lofzangen** vertroost zijne ziel; terwijl een luidruchtig koor zingende die van Da. **WATTS**, haar met **eenen** last belaad; en een half vers uit den Bijbel vermurwt zijn hart, terwijl een geletterd prediker hetzelfde door eene lange leerrede in ijs verandert. Hij verlaat nooit het gezelschap van ledige belijders, zonder beschuldiging, noch het zoete gezelschap van zijnen God, zonder **eenen** zegen. Hij gevoelt, dat Christus zijn beste raadsman is, dat **Deszels** liefde de uitnemendste. **Deszels** vriendschap de bestendigste, **Deszels** tegenwoordigheid de **verblijdenste** en **Deszels** toelachingen de begeerlijkste zijn. De menschen, ook de besten onder hen, verwonderen hem dikwerf alleenlijk ; het gezelschap van **Gods** kinderen is hem menigwerf **lastig**, en hunne raadgevingen brengen veelal **geene hulpe** aan, Zijn Hemelsche vriend bedriegt hem echter nimmer, schendt nooit zijne vrijmoedigheid, ontdekt nooit zijne geheimen, verwondt nooit zijn gevoel, **vervleeschelijkt** nooit zijn gemoed, bedroeft nooit zijnen geest, leidt hem nooit in verschrikking, **of onthaalt** hem nooit met minachting; integendeel Hij vergeeft hem zijne zonden, verschoont zijne ondankbaarheid, heeft **medelijden** met zijne zwakheid, verdraagt zijne afwijkingen en bemint Hem **oprechtelijk**. De christen ondervindt dus, dat, zal hij staan, God hem moet ondersteunen; zal hij iets recht weten, God het hem moet **leeren** ; zal hij wandelen op den weg naar den Hemel, God hem er eerst op moet brengen, en daarna hem op den **zelve**n geleiden ; zal **hij** iets hebben, God het hem moet geven, en zal **hij** iets doen, God het in hem moet werken. Hij is nu „**door** de-wet;" — dat is door **zijne** bevinding van haar doodend vonnis, — „**gestorven** aan de wet, opdat hij **Gode** leven moge" Hij kan niet langer eene bloote letter tot een levend **richtsnoer** nemen ; maar hij-is ten diepste bewust, dat het alleen is door

„eens anderen te zijn, (namelijk) Desgenen, die van de **dooden** opgewekt is, opdat wij **Gode** vruchten dragen zouden,” Rom, 7: 4. Door dien de tegenwoordigheid van God met hem gaat, wordt hij afgezonderd van alle volk, dat op den aardbodem is, Ex. **33: 16**. Terwijl anderen roemen over hetgeen zij voor God gedaan hebben, is hij **verblijd** te gevoelen, dat God iets voor hem gedaan heeft ; terwijl anderen spreken van Christus, spreekt hij met Christus. Doch **hij** bevindt de waarheid Van Pred, 1: 18. „**In** veel wijsheid is veel verdriets; en die wetenschap vermeerdert, vermeerdert smart.” Gelijk zijne inwendige **Godsdienst** hem afscheidt van enkele uitwendige **belijdens**, zoo wordt hij een doelwit van de ledige belijders, om op te mikken. **Elke** Evangelist van aangelegenheid, die een begrip van Godsdienst heeft, maar wat hij heeft van **Scot** of **Simeon** ontleend, verdoemt hem als eene loutere antinomiaan. Ieder student, die niet meer van de werkingen des levenden geloofs kent, dan van de chineesche taal, heeft **eenen** pijl in zijnen koker, gepluimd met **eenen** tekst, om hem door **het hart** te schieten als een vreeselijk monster ; iedere droge calvinist loopt hem voorbij in de renbaan ; iedere **Farizeër** streeft **hem** te boven in -ijver, iedere tierende methodist **dondert** over hem het woord „luiheid” uit ; en ieder plichtverrichter mijdt hem als de pest. Hoeveel ook de onderscheidene secten van elkander verschillen, daarin **vereenigen** zij zich dat zij hem verdoemen. Alle andere Godsdienst is recht, en de **zijne** alleen verkeerd; elk geloof is zuiver, maar het zijne is alleen onrecht, De liefdadigheid houdt alleen hem voor liefdeloos; **algemeene** zaligheid drijvers snijden alleen hem van de zaligheid af; zij, die deernis hebben met de heidenen, hebben **geene** erbarming met hem, en zij, die land en zee omreizen, om een geloofsgenoot te maken, verklaren zijn zaak alleen voor onherstelbaar, En wat is zijne overtreding, wat is zijne zonde, dat zij hem **zoo** verbitterd najagen? Gen. **31: 35**. Leeft hij **in** de zonde? Neen. Is hij in de wereld bedolven, tot het hoofd en de **ooren** in staatkunde verdiept, oneerlijk gewin bijeenschrapend of beziel met hebzucht? Geenzins, durf ik zeggen. Verzuimt hij het bidden, het lezen in **Gods** Woord, het **hooren** der waarheid, het toebrengen tot de behoeften der heiligen, of het in vrede leven met alle menschen? Neen. Waarom dan dat vereenigde blaffen der **partijen** op hem? Om dezelfde reden, waarom Jozef van zijne broeders gehaat werd, en niet broederlijk met hem konden spreken: — de Vader bemint, en heeft hem gekleed met **eenen** veelvervigen rok, en hem openbaringen gegeven, die hij anderen onthouden heeft.

Maar hij heeft ook droefheid en tegenstand van binnen, veel drukkender voor zijnen geest, dan de kwade namen, die de **boosaardigen** hem toevoegen, of het onrechtvaardig vermoeden van

schijnheiligen hoogmoed, dat men van hem heeft. Paulus, na in den **derden** Hemel opgetrokken geweest te zijn, werd een doorn in het vleesch gedreven ; een engel des satans kreeg last, dat hij hem met vuisten zou slaan, opdat hij zich niet zou verheffen. 2 Cor. 12: 7. Waar hij ook ging, deze doorn vergezelde hem steeds, gedurig zweren in zijn vleesch zettende, hem ieder oogenblik belemmerende, hem onophoudelijk pijn aandoende, en telkens dieper en dieper doordringende hoe meer **wederstand** hij bood. **Tienduizend doornen in** eene omheining pijnigen **zoo** veel niet, als een in het vleesch, En **zoo** ook tien duizend onrechtvaardige betichtingen van de zonen Belials, — hoewel zij allen zijn „als doornen, die weggeworpen worden, omdat men ze met de hand niet kan vatten, maar een iegelijk die ze zal aantasten, voorziet zich met ijzer en het hout **eener** spies,” 2 Sam. 23: 6, 7 — tienduizend betichtingen zeg ik, van verguizende belijders zijn slechts als doorns in **eenen** haag, die ons alleen wonden als wij tot hen naderen, en welke een wijze man wel op **eenen** behoorlijken afstand zal houden. Maar een doorn, door **Gods** hand in het vleesch gedreven en vastgehecht, kunnen wij nog verlichten, noch uittrekken. En **alzo**o zullen gedurige verzoeken, die de ziel van een kind van **God** treffen, hem duizendmaal dieper grieven en kwetsen, dan **eene** dikke haag van stekende belijders, die aan de **eene** zijde van den weg staat. Maar door deze pijnlijke oefeningen wordt hij bewaard, van zich op den droesem van **eene doode** verzekering te zetten, of van op zijn gemak op **eene** verledene bevinding te rusten. Deze tot zweren zettende doornen behoeden hem van die ijdele, ellendige, bedriegelijke bevestiging, te onrecht zou genoemd, die, zich verspreidende als de kanker, genoegzaam de geheele kerk met eene drooge verrotting besmet heeft — **eene** bevestiging, gebouwd op de lengte der belijdenis, op een geloof van de leer der genade, op lidmaatschap in **eene** algemeene kerk, op een goed gedrag, op een algemeen aanzien, als een **geloovige**, op vrij zijn van **t wijfelingen** en **vreezen**, en op **eene** bevinding, twintig jaren geleden. Zijn doorn in het vleesch zal hem niet op zijn gemak laten staan, op zijnen arm laten rusten, alsof de strijd ware gewonnen, den vijand verjaagd, en het vredesverdrag geteekend. Hij kan niet rusten op **eene** leer der genade, waarvan hij de kracht niet gevoelt, noch in eene verledene bevinding, die niet gedurig wordt vernieuwd, noch in **eenen** Zaligmaker in den Bijbel, wiens tegenwoordigheid niet van tijd tot tijd wordt geopenbaard, noch in beloften, waarvan hij nu en dan de zoetigheid niet geniet. Hij kan dus het anker niet in de **doode** zee werpen. Hij kan niet op zijn gemak uitgestrekt liggen op deze donsachtige bedden; want zijn doorn zal hem geen **rust**

laten. maar hem **zad** van woelingen maken, tot aan den schemertijd, job 7 : 4. **Zoo** bestaat **zijne** bevestiging, niet in het hoofd opgevuld te hebben met denkbeelden, maar in een hart, bevestigd door genade, niet in eene uitwendige vereeniging met de kerk, maar in eene uitwendige vereeniging met Christus; niet in neder te zitten aan den avondmaalstafel, maar in het eten van het brood dat uit den Hemel nedergedaald is; niet in berouw, dat hij had, nu twintig jaren geleden, maar in een dikwerf vermurwd te zijn, door een gevoel van **Gods goedertierenheid** en genade ; niet in het zitten in eene rechtzinnige kerk, maar in eene plaats en **eenen** naam, te hebben in de gemeente der eerst geborenen. Hij zal voorzeker **geene** van Christus bevelen verachten of verzuimen, maar zal meer op de kracht dan op de gedaante zien, en zal denken, dat het lieflijker is te wandelen in de binnenkameren van **Zions** paleis, en des **Konings** aangezicht te zien, dan rondom hetzelfde te gluren. **deszelfs** toorn te tellen, en op **deszelfs** bol werken **te** letten, Door den inwendigen strijd: geheime werkingen, verborgene wisselingen en elke veranderde oefening zijner ziel, wordt hij bevestigd in eene diepe overtuiging van zijne dwaasheid **en** van **Gods** wijsheid, **van** zijne- zwakheid en Christus kracht, van zijne zondigheid en van des **Heeren goedertierenheid**, van zijne afwijkingen en van des **Geestes** terechtbrenging, van zijne booze ondankbaarheid en **JEHOVA'S** langmoedigheid, van de groote uitgestrektheid der zonden, en de nog **grootere** uitgestrektheid der genade, En **zoo** wordt hij dagelijks meer en meer *bevestigd* in de ijdelheid van het schepsel, in de uiterste bulpeloosheid des menschen, in de **bedriegelijkheden** en huichelarij van het **menschelijk** hart, in de oppermacht van bewarende genade, in het klein getal van boven onderwezene dienaars en van levendgemaakte zielen, en in de groote zeldzaamheid der ware Godsdienst. Ook zijn deze overtuigingen **geene** ontleende denkbeelden, doorgedrevene begrippen, **onbezonnene** gedachten, artikelen van **eene** geloofsbelijdenis die recht en verkeerd kunnen zijn; maar het zijn dingen, door hem **zoo** zeker gekend en **zoo** duidelijk gevoeld, als **eenig** stoffelijk voorwerp door zijne **oogen** gezien, of met zijne handen getast kunnen worden. Hij heeft eene Goddelijke maat in zijne **ziel** opgericht, waarmede hij **zoowel** anderen als zich **zelve**n meet; — want „de geestelijke **mensch** onderscheidt alle dingen,” 1 Cor, 2 : 15 — en als hij met de **eene** hand hem meet, is hij gedwongen het tekel met de andere te stem-pelen. Hij ziet op de korenzolders, en vindt kaf in plaats *van* tarwe, hij houdt de wisselbrieven tegen het licht, en kan het watermerk niet ontdekken; hij **gaat** in de schaapskooi, en vindt bokken opgesloten in plaats van schapen; hij bezoekt

de huishouding, om de gelijkheid van het huisgezin te onderzoeken ; maar vindt het vol „van de kinderen der huichelarea, het zaad der overspeling en bedrivers der hoererij.” Jes. 57 : 3. Hij behoeft **eene** volkomene wezenlijkheid. Hij zoekt in alles **naar** iets dat **eenen** Goddelijken indruk draagt, en een hemelsch bovennatuurlijk karakter met zich voert. Maar in plaats van ware **weduwen** en verlatene te vinden, 1 Tim. 5 : 5, wordt hij geplaagd met weduwen van Thekóa, II Sam, 14 : 2, 3, en in plaats van uitgeputte schuldenaars en gevangenen; die onvermogene zijn te betalen, treft hij zelden aan als rijke kooplieden, met **eenen** bloeienden handel, in **trotsche** houding. Zijn ziel kan zich evenwel alleen **vereenigen** met de armen en **nooddruftigen** ; de ontledigden, met de schipbreukelingen en de zonder schuilplaats ronddoolenden, die uit volstreckte noodzakelijkheid, na uit huis en goed verdreven te zijn, hunne toevlucht genomen hebben tot de voorgestelde hoop in **eene** zaligheid, zonder geld en zonder prijs, En **zoo** zal een weinig Goddelijke vrees, levend geloof, kermende gebeden, onvervalscht berouw, in een woord, weinig hemelsche wezenlijkheden, eene **vereening** doen ontstaan, daar hoog verheffende aanspraken, onbewogen vertrouwen, een heilig schijnend voorkomen, een **teemend** spreken, een begaafd hoofd-en **eene** tong, die door de **geheele** aarde klinkt, zijn hart doen bevrozen. Hij heeft **eene** naald in zijne ziel, die aangestoken is met **eenen** hemelschen zeilsteen ; en de pool, die **eenen** verslagenen geest tot zich trekt, drijft een onbeschaamd voorboofd terug.

Zoo is dan het aanwassen in de genade **geene** voortgaande heiligmaking en vleeschelijke heiligheid in **eene** hand, noch **eene** valsche en bedriegelijke bevestiging in de andere. Het nauwe pad ligt tusschea deze twee **uitersten**. Aan de **eene** zijde is **farizeesche** heiligheid, **zoo** als HART zegt, en aan de **andere** zijde antinomiansche zorgeloosheid, en tusschen deze twee scherpe rotsen ligt het pad, hetwelk geen vogel kent, en dat der giervogels **oogen** niet zien. Van zich op een dezer twee rotsen te **stooten**, daarvoor wordt een wedergeboren mensch bewaard, alleen door de verborgene handeling van God met zijne ziel, en de innerlijke oefeningen waarin hij geduriglijk verkeert. Een gestadige omgang met zijne eigene zondigheid bewaart hem voor eigengerechtigheid in het vleesch, een dagelijks & kruis en een tot zweren zettende doorn bewaren hem voor roekelooze verwaandheid. Zijn pad is waarlijk een verborgen pad, vol van overeenstemmende- tegenstrijdigheden en **hemelsche** wonderspreuken (paradoxes), Hij is nooit **gerust als hij** op zijn gemak is, noch buiten **eenen** last, als hij **geenen** heeft. Hij is nimmer voldaan zonder iets te doen, en evenwel is hij nooit voldaan met hetgeen dat hij doet. Hij ia nooit **zoo**

sterk, als wanneer **hij** stil zit, Jes. 30 : 7 ; nooit **zoo** vruchtbaar, als wanneer **hij** niets doet, en nooit **zoo** werkzaam, als wanneer **hij** de minste **haast** maakt, Jes. 28 : 16. Allen streven hem **vooruit in de** loopbaan, nochtans bereikt hij **alléén** het doelwit, en behaalt den-prijs. Allen zijn bij zich **zelve**n zeker van den hemel, evenwel gaat hij in dat Koninkrijk, terwijl de meesten van dezen buiten gesloten worden. Hij verkrijgt vergiffenis uit schuld, hoop uit zwaarmoedigheid, verlossing uit verzoeking, vertroosting uit verdrukking en een mantel der gerechtigheid uit vuile lompen. Alhoewel een worm zijnde en geen man, overwint hij almogendheid door geweld, en hoewel minder dan niets en ijdelheid, Jes. 40 : 17 ; 2 Cor. 12 : 10. Neemt hij het koninkrijk der hemelen door geweld, Matth. 11 : 12. **Evenzoo** -vindt men, te midden van de vreemdste tegenstrijdigheid, die zich in het hart van **eenen geloovigen opdoen**, dat **hij** nooit **zoo** biddend is, als wanneer hij **niets** zegt; nooit **zoo** wijs als wanneer hij de grootste dwaas is, nooit **zoo** zeer alleen, **als** wanneer hij in **het-grootste** gezelschap is, en nooit **zoo** zeer onder de kracht der inwendige Godsdienst, als wanneer hij het meest van **eene** uitwendige afgezonderd is. Zeldzame geheimzinnige schepselen ! Hij kan niet leven zonder te zondigen, nochtans kan hij niet leven *in* de zonden; hij kan niet leven buiten te bidden, evenwel kan hij dagelijks niet onafgebroken bidden ; hij bevindt geduriglijk, dat de Godsdienst hem een last is, desniettemin **zoude** hij van haar voor de gansche wereld niet willen afzien ; hij heeft begeerte naar de zonden, als **eene** lekkere bete, nochtans haat hij ze met **eenen** volkomenen haat ; hij acht Christus den voornaamsten te zijn onder tien duizenden, -ofschoon hij bij tijden met **twijfelingen** beproefd wordt of **hij zijn** Zaligmaker **in alles** wel is.

Zoo is dan het **pad**, hoe gebrekkig en onvolkomen ook geschreven, **waarop de verlost** wandelen. Jes. 35 : 9 ; een pad **alleen door hem betreden**, en dat ook menigwerf jammerlijk tegen hunne geneigdheid inloopt. In dezen weg te wandelen is niet het voortbrengsel der **wijsheid**, Dan. 2 : 30 ; de **uitwerking der bekwaamheden**, 1 **Kor.** 2 : 6, **noch de vrucht van ijver en studie**. Integendeel al wat de natuur **kan** doen, is **daarmede** in strijd. De rede noemt het dwaasheid ; de wijsheid **noemt** het **dolligheid** ; de voorzichtigheid merkt het aan als bedrog ; geleerdheid veroordeelt het als geestdrijverij, de vrije wil verklaart het voor verwaandheid, en de eigengerechtigheid denkt dat het **toomloos** is. Bisschoppen en **aartsbisschoppen** verachten het, deken en aartsdeken **walgen** er van, de hooge **geestelijkheid** scheldt het uit, de lagere geestelijkheid predikt er tegen. Bijbel- en zendelingsgenootschappen bedanken iemand, **zoo hij** er het minste mede besmet is, en de **Godsdienstige** en

eerlijke vrouwen verdrijven hem uit hare landpalen. Hand. 13:50. Godvergetene Calvinisten verafschuwen het zwaard, welks **scherpe** snede **hun geene** egerplaafs vergunt; Wesleijanen versma-**den** het wapen, dat hun trotsch gebouw in het stof werpt, wereld-**sche** dissenters haten het licht, dat hunne onvaste **grondslagen** openbaar maakt, predikers in de **collegiën** en **academiën** **verfoeien** de stem, die **hunnen** Goddelijken lastbrief vraagt, en de plichtplegers van alle graden, gezindheden, namen en **beteekenissen** **walgen** van eene Godsdienst, die hen van het eeuwig leven **afsnijdt** en hen laat buiten de schaduw **eener** hoop. **Een** ding is **hun klaar** genoeg — dat, indien dit de eenigste weg is naar den hemel, **zij** dan niet op denzelven wandelen. Dit hebben zij eenigermate duidelijk genoeg gezien; en als zij dus zich **zelve**n rechtvaardigen, moeten zij noodzakelijk, zoowel den weg **zelve**n veroordeelen, als het *volk* dat daarop wandelt, en de *leeraars*, die den weg prediken.

Maar gelukkig zijn zij onder ons, die door eene Almachtige hand en eene **bovennatuurlijke** kracht op dit gezegend **pad** gebracht zijn! Wij plaatsens ons **zelve**n daar niet op bij den aanvang, noch bewaren ons **zelve**n daarop bij den voortgang, Indien wij een van beiden gedaan hebben, wij zijn geheel niet in den weg maar wandelen wij op een zijpad, en zullen uitkomen bij die deur, die **BUNJAN** zag, dat in de hel open ging, in plaats van aan de deur des hemels. Hij, die **geene** onderzoeking der ziele kent of hij op den weg is, noch rillende twifeliagen of angstige vrees ondervond, die zijnen geest bedroeven; **geene** verborgene kerningen en zuchtingen kent om zijn hart recht voor God te hebben; geen plechtig **middernachts-**groep, geen angstvallig vooruitzicht nog zwaarmoedig **terug-**zicht, **geene** bevende bekommering, hoe het met hem op het einde zal wezen, **geene** vrees voor zelfbedrog, noch vermoedens van 's satans bedriegerij ontwaart, hij, zeg ik, die zorgeloos voortgaat zonder deze diepe oefeningen, openbaart door deze zelfde gerustheid, dat hij niet op het nauwe pad is, dat ten eeuwigen leven leidt. Bij iemand die geestelijk oprecht is, zal elke schrede meer of minder gewogen, elke bevinding vroeger of later tot den toetssteen gebracht en ieder gedeelte van den weg angstvallig beproefd worden. Hij zal **begeeren** door en door onderzocht te worden. Hij zal zijnen boezem ontblooten voor **elken** pijn, die van den kansel vliegt, om te zien of het op hem gemikt ware. Hij zal eene onderzoekende prediking beminnen, en in **zijn** oprecht gemoed kan hij niet te diep doorboord worden. Hij haat de werkers met looze kalk en de naaisters van kussens voor alle, **okselen** der armen. Hij bemint harte- en **ge-**wetenswerk, en kleeft het meest aan hem, die „**zich** het meest veroordeelt van al de gewetens voor **Gods** aangezicht.” Hij **be-**geert dit pad geschetst, zijne struikelblokken weggenomen, zijne

verzoeken geopperd en de handelingen van God met zijne ziel beschreven te hebben. Hoe zeer alle menschen der waarheid veroordeeld worden, als bijgeloovig en liefdeloos, kan hij evenwel niet denken, dat het een kwade geest is, die begint met de **werkingen** des Heiligen **Geestes**, die de **valsche** Godsdienst omverrukt, alle zwakke steunselen verscheurt, alle toevlucht der **leugenen** uitdrijft, der ziel van bedrog en geveinsdheid verlost, den mensch bedekt met beschaamdheid des **aangeziichts** en aan God alle heerlijkheid toeschrijft, Hoe gehaat en gescholden zij ook mogen zijn; hij kan niet dan ze liefhebben, die het middel van de **heeling** zijner wonden zijn, en de ontheffing zijner lasten de vertroosters in zijne verdrukkingen en de redders uit zijne **verzoeken**. Hij kan geen kwaad spreken van die verborgene kracht, die zich vereenigd heeft met het **Woord** aan zijn harte, leggende **deszelfs** geheimen bloot, opsporende **deszelfs** verborgene werkingen, ontdekkende **deszelfs** diepe gedachten, en openbarende, tot zijne verbaasdheid, wat hij geloofde dat niemand dan God en hij zelf weet. Hongerige menschen werpen geen **brood** op den mesthoop, zieke menschen sluiten de deur niet voor den geneesheer, en de gevangene slaat den arm niet af, die hem in vrijheid zet. En **zoo** zult gij, die deze verborgene paden bewandelt, de uitleggers uwer bevinding, de leidlieden op uw pad, de borsten, die u zogen en de handen, die u het brood des levens toedienen, beminnen en liefhebben,

Doch sommigen zullen zeggen : „O! dat ik een klaar bewijs had, dat ik in deze paden wandelde! Wat zou ik niet geven, om **eene** Goddelijke getuigenis te hebben, dat de gezegende geest mij daarop leidende was!” Door *deze* zelfde twijfelingen, is reeds het bewijs verworven, Twijfelingen leiden tot het roepen en zuchten naar **eene** Goddelijke getuigenis; en in dit antwoord op deze zuchtingen wordt de hemelsche getuigenis gegeven. Een mensch, buiten twijfelingen, is zonder getuigenissen. **Twijfelingen** zijn voor de getuigenissen, wat het in elkander sluiten is van twee in een passende voorwerpen, het slot voor den sleutel, het raadsel voor de oplossing, Getuigenissen zijn **Ebenhaëzers** ; — **steen**en der hulpe, 1 Sam, 7 : **12**, — maar voor de **steen**en moet een gat gedolven worden, om in te staan, en dat gat is twijfeling. T wijfelingen vun **wege** de zaligheid, zijn **voor** de openbaring der zaligheid, wat de honger is voor het eten, naaktheid voor de kleeding, de donderstorm voor **eene** schuilplaats, de galg voor de uitvoering van een vonnis en de dood voor **eene** opstanding. De **eene** van deze is de voorafgaande gereedmakende, en den weg openende voor de andere. De eerste is niets, buiten de laatste, en de laatste niets buiten de eerste. Het naast aankomende dus voor de getuigenissen is het beste twijfelingen te hebben, Het beste is te weten, dat **het** recht

met **ons** ia; en het tweede daaraan, te **vreezen**, dat wij ver-keerd zijn. De **getuigenis** der Heiligen **Geestes** te genieten is de gezegendste zaak aan deze zijde van het graf, te hijgen naar die genietingen, is de grootste daaraankomende zegen. Gij gevoelt dat ik alleen van geestelijke twijfelingen spreek, dat is, **twijfelingen** in **eenen** geestelijken mensch : want natuurlijke **twijfelingen**, zijn **zoo** ver van de zaligheid, als de natuurlijke hoop. Het pad door het dal der moerbeziënboomen, gaat van kracht tot kracht; dat is, volgens de oostersche wijze van reizen, van de eene rustplaats tot de andere, waar bronnen gedolven **zijn**, en de regen hen gansch rijkelijk overdekten. Ps. 84 : 7, 8. Wij **leeren** God en ons **zelve**n, de zonde en de zaligheid niet in **eenen** dag. De vraag is : *hebt gij een stap op den weg gedaan?* „**Wachter!** wat is er van den nacht?” Is het avonds **laat**, of middernacht, of het hanen gekraai, of morgenstond ? Mark. 13 : 35. Is het **Lente, Zomer, Win ter of Herfst?** De **vraag ia** niet **zoo** zeer of gij **veel** geloof, maar of gij eenig geloof hebt ? Het is niet de hoeveelheid, maar de **hoedanigheid**; **noch** of gij eene groote **Godsdienst**, dan of gij **Godsdienst** hebt. Een greintje waar geloof zal de ziel behouden; en ik ken vele, vele tijden, dat ik verblijd zou zijn, om in zekerheid te gevoelen, dat ik het duizendste gedeelte van een greintje **bezat**. „**Het** mostaardzaad is wel het minste onder al de zaden;” en evenwel kan een zoodanig geloof „bergen verzetten.” Heb ik eenig gedeelte van uwe bevindingen beschreven, een weinig weerklank in uw binnenste gevonden, eene Goddelijke verborgenheid van uw hart ontknoopt, of eene hemelsche koord in uwe ziel aangeroerd ? Gelukkig is hij, die eene Goddelijke getuigenis heeft van zijn eeuwig aandeel in de verkiezende liefde des Vaders, in het verzoenend bloed en de rechtvaardigende gerechtigheid des Zoons, en in de Goddelijke onderwijzingen des Heiligen **Geestes**. Maar ik verzeker plechtiglijk elk en **eenen** ieder, die **ooren** heeft om te **hooren**, dat dit pad de alleen eenige weg des heils is ; en dat iedereen, die in den **grooten** dag bevonden zal worden niet eenigermate op hetzelfde te hebben gewandeld, in de handen zal vallen van hem, die een verterend vuur is ; **en** in de hel zal nederzinken, om eeuwiglijk Zijnen toorn en zondewraak te ondervinden.

AMEN.

DE BOOMEN DES VELDS EN HUNNE VASTGESTELDE BESTEMMING.

LEERREDE OVER EZECHIËL 17 : 24. „ZOO ZULLEN ALLE DE BOOMEN
DES VELDS WETEN, DAT IK, DE **HEERE**, DEN HOOGEN BOOM VERNEDERD
HEB, DEN NEDERIGEN BOOM VERHEVEN HEB, DEN GROENEN BOOM VERDROOGD,
EN DEN DROOGEN BOOM BLOEIENDE GEMAAKT HEB: IK, DE **HEERE**, HEB
HET GESPROKEN, EN ZAL HET DOEN.

Het schijnt, gelijk Hart terecht heeft opgemerkt, ten **eene**-
maal onmogelijk, om een pad van **Christelijke** bevinding uit
te schetsen, en dan ' te zeggen dat al de kinderen **Gods** dat
pad zullen bewandelen, De alleen wijze God heeft onderschei-
dene wegen, langs welke Hij **Zijne** kinderen tot de kennis van
Hem, den eenigen en waarachtigen God, brengt; en Rij zal
alle wijsheid van het schepsel vernietigen **zoo** dat niemand in
staat zal zijn den Heere een pad voor te schrijven, of Hem te
besluiten in die nauwe beperkingen welke door ons gevallen
gemoed den Almachtigen **zoo** dikwijls worden voorgehouden.

Doch schoon wij niet bij machte zijn, om den Christen, in
zijne bevindingen, een pad af te bakenen, of om **eenen** juisten
maatstaf op te geven, om er alle kinderen **Gods** mede te meten,
zoo is het evenwel buiten alle tegenspraak, dat er, in het hart
en de **conscientie** van het gansche uitverkoren geslacht, **eene**
juiste en gewisse schets **van Gods** onderwijzing is in gedrukt.
Er is een zeer groot verschil, tusschen het oprichten van **eenen**
juisten maatstaf, waarbij ieder, die niet aan de voorgeschrevene
bepalingen voldoen kan, veroordeeld wordt, en het ter zijde
stellen, van al de bepalende kenmerken, Er zijn in de Goddelijke
waarheid zekere groote **deelen**, die volstrekt bij bevinding moeten
gevoeld en gekend worden; er zijn zekere voornamen leidingen
in de Goddelijke leerwijze, die noodzakelijk **in** aller levend ge-
maakt hart door den Heiligen geest moeten gegraveerd zijn;
en hij, die deze groote afbakening en juiste kenmerken niet
persoonlijk en voor zich **zelve**n bezit; draagt het kenmerk niet,
van een der wedergeborenen **Gods** te zijn. Bij voorbeeld: „Be-
keert u, en **gelooft** het Evangelie;” waar nu **geene** bekeering
en gelooven van het Evangelie plaats vindt, daar is het **ontegen-**
zeggelijkste bewijs voor handen, dat er de onderwijzing van God
den Heiligen Geest gemist wordt. „**Dit** is het eeuwige leven, dat
zij U kennen, den eenigen waarachtigen God, en **Jesus-Christus**,

Dien Gij gezonden hebt ;” wanneer er nu **geene** inwendige, **geestelijke** en bevindelijke kennis is van den **eenen** waarachtigen God, en van de Middelaar Jezus Christus, dan is het eene bewezene waarheid, dat er geen eeuwig leven in de ziel is. Daar, waar **geene** overtuiging van zonden is, is ook **geene** werking des Heiligen Geestes, „Die van zonden overtuigt,” en de ziel-zich schuldig voor God doet gevoelen, Daar, waar het geloof in den Middelaar **Gods** ontbreekt, wordt wederom een **ander**, volstrekt **noodzakelijk** kenmerk, waardoor **Gods** kinderen te onderscheiden zijn, gemist. En **zoo** zouden **wij** kunnen voortgaan met onderscheidene **schetsen** der Christelijke waarheid, en de groote **deelen** der inwendige bevinding, en tezeggen, dat, waar deze **gewisse** bevindingen ontbreken, naar deze groote punten van de Goddelijke waarheden niet bevindelijk worden gekend, wij daar een alles afdoend bewijs hebben, dat die ziel door God den **Heiligen** Geest nog niet is **opgewekt tot** een geestelijk en eeuwig leven.

De Heere heeft trouwens in Zijn woord ook zekere juiste regels aangaande de handelwijze, hoe Hij werkt, beschreven. Bij voorbeeld : „**een** iegelijk, die zich **zelve**n verhoogt, zal vernederd worden ; en die zich **zelve**n vernedert, zal verhoogd worden,” dat is een van de regels, naar welke de handelwijze van God in Zijne werkingen gericht is, en die nooit, ook met **geene** enkele uitzondering, kan vernietigd worden. En in onzen tekst, — waarvan ik, met **Gods** hulp, eenige gedachten u wensch mede te **deelen** — hebben wij een voorbeeld van Goda **handel**-wijs in Zijne werkingen, gelijk aan dat, hetwelk ik **zoo** even heb aangehaald. „**Zoo zullen** alle **boomen** des **velds** weten, dat Ik, de **HEERE**, den **hoog**en boom vernederd heb; en den **nede**-rigen boom verheven heb, den groenen boom verdroogd, en den **droog**en boom bloeiende gemaakt heb: Ik, de Heere, heb het gesproken, en zal het doen.” Indien onze bevinding daarom (**wij** mogen er van denken en zeggen, wat wij willen) niet in strikte overeenstemming is met de groote merkteekenen, die door den Heiligen Geest in het Woord der **waarheid** zijn voorgesteld, dan kunnen wij zonder te aarzelen, met gerustheid het „**Tekel**” in weegschalen gewogen, maar te ligt bevonden” op die bevinding schrijven. Wij willen dan onder **Gods** zegen onze bevinding, **zoo** als dezelve is, met den regel die de Heere Zelf heeft voorgesteld, vergelijken, en wanneer onze bevinding den toets **aan** dat voorschrift niet kan doorstaan, er het „**Ichabod**” 1) op **schrijven**, en het „**Tekel**” met groote letteren op het voorhoofd drukken, „**Zoo zullen** alle **boomen** des **velds** weten, dat Ik, de Heere, den **hoog**en boom vernederd heb, den **neder**igen boom verheven heb, den groenen boom verdroogd,

1) 1 Sam. 4: 21.

en den droogen boom bloeiende gemaakt heb: Ik, de Heere, heb het gesproken, en zal het doen."

De Heere spreekt hier van vier verschillende boomen, of liever van vier boomen in onderscheiden staat; en Hij verklaart ons daarbij, wat Zijn werk aangaande en met deze boomen zijn zal. En in de ontvouwing hiervan, zal Ik, met den zegen des Heeren, den tijd, die wij hier samen zijn, trachten te besteden. „Zoo zullen -alle boomen des velds” — eene zekere waarheid — weten. Allereerst doet zich hier de vraag op : wie zijn deze „boomen des velds?” Het veld schijnt de zichtbare kerk van God te beteekenen en de boomen des velds allen, die door eene uiterlijke belijdenis leden van den Godsdienst zijn, hetzij dan slechts in naam of in het wezen der zaak. De „boomen des velds” beteekenen hier niet, bij uitzondering, het levend gemaakte geslacht van God, maar alle boomen die in het open veld van den Godsdienst staan, zonder onderscheid, — dat is, die personen, welke hier op aarde, voor het uitwendige, eenen naam en eene plaats in Christus Kerk hebben. Het is daarom, dat wij ook menigwerf in de Heilige Schrift lezen van menschen, niet zoo als zij wezenlijk zijn, maar gelijk zij belijden te zijn. Wanneer daarom de Heere, bij Johannes XV zegt: „Alle rank, die in Mij geene vrucht draagt, die neemt Hij weg”, dan spreekt hij daar niet van de ranken, zoo als zij waarlijk zijn, maar gelijk zij belijden te zijn. De rank was nooit in Hem, want dan zoude zij vruchten moeten dragen; maar de rank was in Hem; door de belijdenis, en niet in wezen. Zoo ook neemt de Heere hier, „de boomen des velds” in den breeden omvang van al de belijders van Zijnen naam, Zij belijden „eikenboomen der gerechtigheid, eene planting des Heeren te zijn;” zij belijden „eene spruit van Zijne planting te wezen, een werk Zijner handen.” De Heere merkt hen aan, naar hunne aanmatigende belijdenis, niet naar hetgeen zij wezenlijk in Zijne heilige oogen zijn, maar op grond van hunne eigene belijdenis, dat zij „boomen des velds” zijn — dat is, leden van de zichtbare kerk hier beneden. „Alle boomen des velds” nu — allen, die door belijdenis op de zichtbare kerk van Christus betrekking hebben; allen wiens oogen (hetzij natuurlijker of geestelijker wijze) eenigermate geopend zijn; allen, die zich eenigzins „van eene wereld, die in het booze ligt” hebben afgezonderd; allen, die de „waarheid, zoo als die in Jezus is” door belijdenis hebben aangenomen, allen, die voor de reinheid en de kracht van het Evangelie van Christus strijden — „alle boomen des velds”, hetzij zij door God of door den satan werden geplant — al de leden van de zichtbare kerk, al de ranken van den wijnstok, hetzij in waarheid of slechts bij name, al deze boomen des velds zullen eene zekere waarheid weten,

Maar wat is nu *deze* waarheid? — De HEERE zal, overeenkomstig Zijne eigene verklaring en belofte, aan en in zekere personen een zeker merkteeken doen, en het zal aan de zichtbare kerk van Christus blijkbaar worden, wat Hij aan hen, die door Zijnen vinger als het ware zijn aangewezen, doen zal,

1. „Zoo zullen alle boomen des velds weten, dat Ik, de Heere, den *hoogen boom vernederd heb.*” Het eerste karakter dan waar de Heere van spreekt, is den „*hoogen boom*”; en de hooge boom zal „*vernederd*” worden. De uitdrukking „hooge boom” schijnt mij toe twee beteekenissen te dragen. Vooreerst, hebben wij den „*hoogen boom*” — dat is, een naamchristen, die van de vreeze Gods in zijne ziel verstoken is, die niets van Gods genade in zijn hart bezit. maar die in de zichtbare kerk van God eene belijdenis heeft gedaan van de levende Godzaligheid, schoon hij derzelve kracht verloochent. Met dezulken wordt als het ware de kerk overstromd, en ik geloof, (laat een ieder van de zuiverheid zijner kerk spreken, zoo als hem goeddunkt) dat er geen kerkgenootschap bestaat, dat van deze boomen bevrijd is; het zijne *geene boomen* der gerechtigheid, door den Heere geplant, tot verheerlijking van Zijnen naam; maar zij zijn door den satan, met eene valsche belijdenis der Godsdienst, in de kerk van Christus ingevoerd geworden, daar hunne harten van de bevindelijke kracht der levende Godzaligheid ten eenenmale ledig en onwetende zijn, Zoo is dan deze „*hooge boom*”, een hoog verheven, hoog gevoelend, vermetel en trotsch belijder der Godsdienst, die zijn hoofd geheel en al gevuld heeft met de leer der genade, maar die ontbloot is van de gevoelige kracht, die de wezenlijke Godzaligheid op en in hare bezitters pleegt uit te werken; het is een onbelaste, een ongeoeffende, een onverzochte, een onbeproofde naamchristen; het is een, die nooit de krachtvolle hand van God op zich voelde drukken, waardoor hij tot in het stof is vernederd geworden; die nooit voor den troon van Gods genade en majesteit, als een gansch bedorven en verwoest eldeling zonder hoop en zonder hulp, is nedergefallen; die nooit schuldig werd voor den Heere; die nooit ten onder gebracht is geworden, zoodat hij zijne gansche bedelaarsgestalte, armoede en onmacht in zich zelven, recht beschouwde; maar het is een natuurlijk mensch, die den naam heeft dat hij leeft, en den Godsdienst in zijn hart belijdt te bezitten, hoewel hij in zijne consciëntie niet van de vrijmachtige onderwijzingen en Goddelijke werkingen van JEHOVA den Heiligen Geest ondervonden heeft, En evenwel heeft de Heilige Geest hem met een zeker merkteeken geteekend — en dat is, dat hij een „*hooge boom*” is. Hij is niet de kruipende klimop, hij is niet de zwakke rank, die niet kan omhoog komen zonder ondersteuning, maar hij verheft zich in veel weten, richt zich op in eene hooggevoelende en trotsche

vrijmoedigheid, steekt in de verhevene inbeeldingen van zijn onvernederd hart **zijn** hoofd tot boven de wolken, en ziet met hoovaardige verachting en in hoogmoed des harten **neder op** hen, die kermende, zuchtende en treurende zijn, van **wege** een lichaam der zonde en des doods. In dit woud der **boomen**, is „**de** hooge boom” het eerste voorwerp, dat het oog tot zich trekt, dewijl hij boven alle **boomen** uitsteekt. Gij zult dezen naamchristen in Christus kerk ten allen tijde **onbeschroomd** te voorschijn zien treden ; hij blijft, van **wege** zijne zwakheid of onwetendheid nooit terug ; hij wordt, wat **zijn**en zielstaat voor God aanbelangt, nooit met twijfelingen en **vreezen** overmand ; hij steekt van **wege** zijne boosheid, bedorvenheid en vuilheid voor den Heere, nooit zijnen mond in het stof; *wanneer* hij eens in een gezelschap, of bij de **eene** of andere Godsdienstige gelegenheid tegenwoordig is, **is** hij altijd gereed te spreken, verhoogt zich **zelven**, ja verheft zich boven **Gods** kinderen, die onder den last van hunne schulden, zonden en verdorvenheden gebukt, treurende en zuchtende daar henen gaan, en bij den Heere geduriglijk pleiten, óm de openbaringen Zijner genade en zaligheid aan hunne zielen.

Maar de Heere zegt: „**Ik** zal den **hoog**en boom *vernederen*.” Deze hooge boom zal *vernederd* worden, en niet alleenlijk dat, maar het-zal op **eene** *zichtbare*, op **eene** in het oog loopende wijze geschieden — „**alle** **boomen** des **velds** zullen *het weten*.” Vernederd voor **allen**, die **oogen** hebben te zien, die **ooren** hebben te **hooren**, en die harten **hebben** om **Gods** daden en handelingen op te merken. Niemand, zelfs niet tot één toe, heeft de zonde in zijn binnenste overwonnen, dan alleen diegene, welke „**de vreeze** des **Heeren**” in hunne harten hebben, „tot **eene** *springader* des levens, om af te wijken van de strikken des doods;” alle anderen zijn onder de heerschappij der zonde; zij zijn, gelijk de Heilige Geest zelf verklaard heeft: dienstknechten der zonde ;” **zijmeenen** daarvoor bevrijd te **zijn**, maar in het verborgene „**heerscht** de zonde in hun sterfelijk lichaam, om **haar** te gehoorzamen in de begeerlijkheden des **zelven** lichaams.” **Opdat** nu alle **boomen** des **velds** zouden we *ten*, dat de Heere den **hoog**en boom vernederd heeft, **zoo** laat Hij het dikwijls dezen, **zich** hoog verheffende belijders toe, om in zekere **alom** bekende zonden te vallen, waardoor zij voor de **oogen** van Christus kerk ontbloot staan, als loutere **naam-christenen**, als slechte uitwendige belijders der levende Godzaligheid, die van de wezenlijke kracht der genade niets met al wisten. Doch de Heere heeft ook nog andere wegen en middelen, om dezen **hoog**en boom te vernederen, bij voorbeeld : door hem in zijne **conscientie** te slaan met het angstige vooruitzicht op **Gods** zondenwraak en Zijnen toorn tegen alle werkersder **onge-**

rechtigheid, waardoor hij in **al** de verschrikkingen der wanhoop gedompeld wordt. Daar is **zoo** menig hooggevoelende en verwaande naamchristen, verheven tot een valsche vrijheid, het hoofd als het ware door **zijne** hooge inbeeldingen boven de wolken stekende, jankende en huilende de eeuwigheid ingegaan ; daar de roede van **Gods** eeuwigen toorn tegen de zonde zijne consciëntie benauwde, terwijl hij, onder al de afzichtelijkste verschrikkingen der wanhoop, zijne schuldige ziel uitblies; in wiens knagende consciëntie reeds hier, voor dat hij door de wrekende hand van **Gods** gerechtigheid in de hel nedergestort werd, eene voorproef gevoeld werd van de eeuwige wraak van God en de verslindende vlammen eens vuurs, dat niet wordt uitgebluscht. **En zoo** maakt de Heere dezen mensch tot een schouwspel voor anderen, door dezen „**hoogen** boom te vernederen,” en werpt hem van die zichtbare hoogte in de afgrijselijkste diepten der hel.

Maar de uitdrukking „hooge boom” heeft ten *tweeden*, **eene** andere beteekenis. Van waar ontspruit die trotschheid bij den zich **zelven** vertrouwend, hooggevoelenden naam-christen ? **Is** het niet uit **eene** inwendige oorzaak van hoogmoed in zijn **bin-nenste** ? En zijn niet allen, zonder een éénige uitzondering, deelgenooten van „**datzelfde** arglistig, ja doodelijk hart ?” Dewijl de verheffende en verwaande vrijmoedigheid bij **eenen** hooggevoelenden naam-christen uit de aangeborene hoogmoed **zijns** harten ontstaat, is dan in het hart van een **levend** gemaakt kind van God niet dezelfde werkende oorzaak dier vervloekte **verhoovaardiging** ? Wanneer de Heere, mijne vrienden ! door Zijne oneindige genade en barmhartigheid het niet verhoede, ach ! elk **onzer zou** in die strikken vallen, waarin **zoo** velen verward geraken, en daarvan is het, dat **zoo** menig levend gemaakte **ziel**, eene die God bij de hand genomen en door Zijnen Geest onderwezen heeft, door de listen des **satans**, **door de hoogmoed zijns** harten en door de werkingen van zijne gevallen natuur, verheven wordt tot een valsch vertrouwen, tot een **staan** in valsche vrijheid, en tot dat verfoeielijke en in **Gods** en der menschen **oogen zoo onverschoonlijke** hooggevoelende te zijn, zich in zijne inbeeldingen zelve verheffende, en dat, — ja vrienden ! **zoo** arglistig is ons harte — en dat, van **wege** het werk der genade in zijn harte ! Werd »**Jeruzalem** met lantaarnen doorzocht,” wij zouden **zoo** velen van dezulken onder het ware volk van God aantreffen. En van waar komt dit ? Wat verheft de boom in het woud ? Wat trekt hem tot die onnatuurlijke hoogte, wat doet zijnen stam **zoo** hoog gaan, zonder dat hij zijne takken ter zijde uitspreidt, of zijne wortelen in de aarde-uitschiet ? **Is** het niet dat hij eene standplaats onder de hooge **boomen** heeft ? Nu, **zoo** is het ook in de kerk van God. „Kwade samensprekingen bederven goede zeden,” Drie of vier hooggevoelde **naamchris-**

tenen in **eene** gemeente van den levenden God, zullen, indien de Heere het **niet** verhoedt, vele van **Gods** kinderen tot hooge inbeeldingen en een valsch vertrouwen verleiden. Daar is er nog eene andere bron, waaruit dit ijdel vertrouwen in de harten van **Gods** kinderen ontstaat, namelijk onder het gehoor van Evangeliedienaars, die voor zich **zelve**n in zulk **eene** valsche vrijmoedigheid staan en verkeerren; die hunne pijlen wetten tegen de oefeningen van **Gods** beproefd geslacht, die de **twijfelingen** en **vreezen**, de schulden en droefheden van het levend gemaakte **Zion**, met bitse beschimpingen en verachtingen bespotten, en die hunne schichten werpen op ieder, die met hen niet in dat hooggevoelendo vertrouwen staat. Onder deze **hoogopschietende boomen**, deze verwaande dienaars der gemeente in de letter, worden de kinderen **Gods** menigmaal uit hunne wezenlijken staat getrokken. Zij worden, gelijk die ze **hooren**, tot een staatzuchtig en eergierig oogmerk gevoerd, en **zij** worden opgetrokken in **eene** vermeende vrijmoedigheid en **verfoeilijke** trotschheid, door de bediening van hen, die **daarmede** vervuld zijn, **En zoo** worden zij (**Gods** kinderen) „**hooge boomen.**”

Doch de Heere zal zijne kinderen nooit in zulk een ijdel vertrouwen doen voortwandelen. Hij zal het niet toestaan, dat zij **eenen** langen tijd in zulk eene valsche vrijheid verkeerren, en daarom zal Hij ze „**vernederen.**” — „**Zoo** zullen alle **boomen** des **velds** weten, dat Ik, de **Heere**, den **hoogen boom vernederd heb.**” De **Heere** zal in den weg van Zijnen **toorn** en des **oordeels** den onbekeerden, maar in den weg zijner genade en des **ontfermens** den uitverkorenen onder die **hooge boomen** vernederen. En vraagt gij, hoe de **Heere** dien **hoogen boom** vernedert? Het is, door de ziel slechts een weinig te doen beseffen, van wat zij waarlijk **is**; door haar **eenen blik** te doen slaan op die fontein van inwendige bedorvenheid des harten, welke wij met ons omdragen, en haar derzelve verborgenheden te ontdekken; door ons **somtjids** in den weg Zijner voorzienigheid zware beproevingen toe te **zenden**, waardoor wij, buiten de **goeder-tierene** uitredding des **Heeren**, als gansch hulp- en hopeloozen ontbloot staan, of door in onze conscientie's Zijne pijlen en overtuiging te schieten, waardoor wij benauwdheden, angsten, schuld, ellende en veroordeelingen voor **Zijn** heilig aangezicht gewaar worden. De Heere heeft ons slechts met den vinger van Zijn alvermogen aan te raken, en het geheele gebouw van al ons ijdel vertrouwen ligt in puinhoopen. Hij heeft ons maar met een **gefronsd voorhoofd** aan te zien, en al onze **trotschheid**, **hooggevoelendheid** en gewaande vrijheid is gekneusd, ja verbroken, en wordt tot niets. **Hij** heeft maar voor een **oogenblik** den sluier van onze harten op te lichten, en ons te ontdekken wie **wij** zijn, en ons te laten weten wie **Hij** is, wij

zullen voor Hem nedervallen, gelijk **Jesaja nederviel, toen hij** de „heerlijkheid des **Heeren** in den Tempel zag.” „Onze **sierlijkheid** zal veranderd worden in eene verderving”, gelijk het met Daniël ging, toen hij dat „**groote** gezicht” zag; en wij zullen met Job ons „**verfoeien** en berouw hebben in stof en **asch**, dewijl **wij** den Heere hoorden met het gehoor van onze **ooren**, maar Hem nu zien met onze **oogen**.” De Heere laat zijn volk soms langen tijd in eene soort van half vertrouwen voortgaan, zij gevoelen het bij zich **zelve**n duidelijk, dat er iets verkeerd in hen moet zijn, en evenwel komen zij gedurende al dien tijd niet tot de juiste zekerheid — zij hopen op hoop en tegen hoop, — en evenwel trachten zij zich **zelve**n te onderschragen, doch met gebrokene en zwakke steunsels; maar op het oogenblik dat Hij **Zijne** hand aan hen legt; op het oogenblik, dat Hij in hen **Zijne** heilige verontwaardiging over de zonden, en Goddelijke wraak over de ongerechtigheid ontdekt, worden zij van al hun ijdel en **trotsch** vertrouwen uitgekleed, en gevoelen in zich de hooge baren der **zieldroefheid**, en de golven van zware angsten; „de afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruisch van **Gods** watergoten”, en het schijnt- „**dat** al de baren en golven des **Heeren** over ons henen gaan.” Dan zijn zij *vernederd* & Dan is hunne valsche vrijheid verdwenen, hun ijdel vertrouwen is vernietigd, hunne **vleesche**lijke hoop is als een nevel weggevaagd, hun geloof schijnt weggenomen, en **zij** staan voor het aangezicht van God als op den uitersten rand der hel, vrezende, dat ieder oogenblik de tijd daar zal zijn, dat zij in de eeuwige verdoemenis zullen gedompeld worden. Hier is de „**hooge** boom vernederd.” **En o, mijne** vrienden! geloof het, wanneer gij nooit *vernederd* **zijt** geworden, dan hebt gij **geene verhooging** te verwachten; **zijt** er van verzekerd, dat **zoo** de genade van God u nooit vernederde, en tot niets voor den **Heere** gebracht heeft, dan hebt gij nooit te rekenen, dat gij op eene aangename en zielzaligende wijze, door de openbaringen van Christus, zult verhoogd en **tot Hem** verheven worden, En **zoo** komen **wij** tot het tweede karakter, dat in onzen tekst beschreven wordt, of tot

11. De verhooging van den aederigen boom. „**Zoo** zullen alle boomen des **velds** weten, dat Ik, de Heere, den **hoogen** boom vernederd heb, den *nederigen boom verheven heb*.” Gij gevoelt, dat **wij** hier **eene** zeer **groote** tegenoverstelling hebben. Wij hebben den **hoogen** boom beschouwd; dien boom, **die** boven alle **boomen** des wouds uitstak, gelijk de hoog opschietende populier-boom, — **zoodat hij** boven alle **boomen** die rondom hem zijn, het eerst werd opgemerkt ; en nu hebben wij den „*nederigen* boom” — den wijnstok, die zich **zelve**n niet ondersteunen kan, de klimop, die op den grond kruipende en klauterende, naar **eenige**

onderschraging uitziet om opwaarts te komen — een oogenblik van nabij te beschouwen. Deze „nederige boom” verbeeldt een kind van God, dat in zijne ziel diep vernederd is, wiens gerechtigheid hem is ontdekt geworden als een vuil en **wegwerpe-lijk** kleet, wiens hart is verslagen, wiens geest is verbroken, wiens **conscientie is** verteederd ; ja hij is door het werk der genade in zijne ziel vernederd en verteederd geworden, dat hij niets heeft, en niets is, dan een arm, een vernield, een ellendig, **een** zondig, een aan alle zijden in alles goeds **tekortkomend**, een hulpeloos, een hopeloos schepsel, dat zijne „oogen zelfs niet naar den Hemel durft op te heffen”.

De nederige boom is een, die ten allen tijde de slechtste, de geringste **en** de nederigste gedachten van zich **zelve**n heeft ; die in zijn hart niet het minste geestelijk goed kan vinden ; die geduriglijk bevreesd is, van door hoogmoed ter zijde afgetrokken te worden ; die voor **iedere**n schijn van iets meer te zijn dan hij wezenlijk is, of iets meer te spreken dan hij waarlijk gevoelt, beeft en terugschrikt ; die dag bij dag nederiger wordt in de gedachten over en van zich **zelve**n, „achtende anderen uitnemender dan zich **zelve**n” ; *en* van **wege** een gevoelig gezicht van **zij**ne vuilheid, snoodheid en boosheid voor de **oogen** van **eene**n **hartdoorzoekenden** en nierenbeproeveden **Jehova**, is hij vervuld met afschuw en verfoeiing van zich **zelve**n ; hij **wenscht** nog meer vernederd te worden, en zegt daarom menigmaal :

„Mijn hart is vol bedrog en zonden,
 'k Ben voor Uw oog afschuwelijk Heer !
 'k Walg van mij **zelve**n — diep onreine,
 Ai ! verneder me tot Uw eer !”

„ De nederige boom” is een, die weinig kan spreken, omdat hij **zoo** weinig heeft te spreken, dan van zijne Goddeloosheid, diepe ellende, uiterste **hulpeloosheid**, algeheel onvermogen, **afschuwelij** ke vuilheid en verfoeielij ke boosheid. De „ nederige boom” is een die aan den **voetbank** des **Heeren** zich **nederbuigt** en liggen blijft, totdat het **Gode** behaagt, hem met de **toelaching** van Zijne liefde te beweldadigen. De „nederige boom” is een die zich gaarne terug wenscht te houden, omdat hij bevreesd is van in trotschheid en hoogmoed voorwaarts te komen ; daar is dezen „nederigen boom” geen plaats te laag, daar is hem **geene** te vernederende gestalte dan dat hij dezelve niet gaarne zou willen aannemen, daar zijn **geene** woorden krachtig genoeg om het innerlijk van zijn verbroken hart uit te drukken, en daar is geen tong **zoo** bespraakt, en geen hoofd **zoo** begaafd, die het gevoel zijns harten voor den **hoogen** God,

met Wien hij te **doen** heeft, zou kunnen beschrijven. Hij is niets — en hij heeft niets — en is ook onvermogen, om eenig geestelijk goed in zijn hart aan te **toon**en, maar hij beschouwt zich voor God en voor het volk van God te staan, **als eene** massa ongerechtigheden, een hoop vuile ongemakken, een **me-**laatsche, een bankroetier, een bedelaar, een arm en nooddruf-
tig zondaar; — „**van** de voetzool af tot het hoofd toe, is er niets **geheels** aan hetzelfde, dan wonden, **striemen en** etterbuilen.”

Van deze „**nederige boom**” nu; heeft de Heere gezegd :— „**Ik** zal Hem verhoogen.” Maar **Hij** zal den nederigen boom nooit in zich **zelve**n verhoogen. Want de Heere zegt : „**Een** wijze beroeme zich niet in **zijne** wijsheid ; de sterke- beroeme zich niet in zijne sterkte ; **een** rijke- **beroeme** zich niet in zijnen rijkdom : maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat **hij** verstaat, en **Mij** kent, dat ik de **Heere** ben.” „**Maar** in den Heere zullen gerechtvaardigd worden en zich **beroemen**, het **gansche** zaad **van** Israël.” „**Die** roemt, **roeme** in den Heere.” Wanneer daarom de **nederige boom** verheven wordt, zal het **zijn** door eene zoete openbaring van Jezus bloed en de eeuwige liefde aan zijne ziel ;— zal het **zijn** door hem uit het stof op te richten, en uit den drek te verhoogen, opdat hij zitte bij de prinsen Zijns volks, en een erfgenaam van den troon der heerlijkheid **worde**; — zal het zijn door de beminnelijke intrede van **Koning** Jezus in zijn harte, waardoor zijne conscientie met het verzoenende en reinigende bloed van Zijne genade wordt gesprengd, en met de druppelen van Zijne barmhartigheid worde bedauwd, en Zijne eeuwige gerechtigheid voor al zijne wonden gepast en berekend ziet, Dan is de „**nederige boom** verheven” geworden, wanneer hij door de openbaringen van **Gods** genade en barmhartigheid aan zijne ziel, op eene aangename en gemakkelijke wijze, van zijne zonden en **ongerechtigheden kan** afzien ; wanneer „**den** vroegen en den spaden regen” in zijn verzengd en dorstig hart druipt ; wanneer hij door het geloof bekwaam mag worden, om te zien, dat Jezus zijnen naam op het harte draagt, en zorgt voor zijne zaligheid, en wanneer hij in zijne conscientie de liefelijke en gezegende getuigenis heeft, dat hij een deelgenoot is van die liefde, welke de kennis te boven gaat, en **welker** lengte, noch breedte, noch diepte, noch hoogte te meten of te peilen is ; — dan zeg ik, is hij waarlijk „**verheven**.” Maar **zijne verhooging** kan hem **nooit** tot een **hoovaardig** vertrouwen **leiden** ; hij wordt daardoor nooit hooggevoelende, of tot dwaze eigengerichte gedachten gebracht. Hoe meer de Heere hemverhoogt, hoe nederiger hij bij zich **zelve**n wordt ; hoe **hooger** de Heere hem verheft, **zoo veel** te lager buigt hij zich voor Hem neder, hoe **klaarder** zijn gezicht is in het zien van zijn aandeel aan Jezus, des te meer smelt zijne ziel in ootmoedigheid weg, des te meer is zijn hart

verbroken, des te teederder wordt zijne **conscientie**; en hoe meer **en** menigvuldiger de **Heere** Zijne genade en liefde in zijne ziel uitstort en aan hem openbaart, des te verlegener is hij, om een plaats te vinden, die nederig genoeg voor Hem is, opdat **hij er** nederzinkende, den **Heere zoude** verhoogen. O, mijn vrienden! dit is de eenigste verhooging, die wezenlijk **begeerens-**waardig is ; niet zich **trotsch** te verheffen, hooggevoelende te zijn, of in **valsche** vrijheid te berusten, maar in de verhooging, om aan de voeten van den Zaligmaker te liggen en met Johannes het hoofd in Zijnen schoot de openbaring van Hem te begeeren; niet in zich **zelve**n te verhoogen, maar verhoogd te zijn in Christus, door een zoete bekendmaking van zijn eeuwige en stervende liefde **aan** en in onze zielen te gevoelen, Dit is de verhooging, die een verbroken en verslagen hart begeert; en hetwelk ook niemand anders noch begeeren, noch ontvangen kan,

III. Maar wij gaan voort om **eenen** anderen boom, waarvan de Heere spreekt, te beschouwen, en te onderzoeken, wat de Heere gezegd heeft aan dien boom te zullen doen. — „Zoo zullen alle **boomen** des **velds** weten, dat Ik, de **Heere**, den **hoogen** boom vernederd heb, en den nederigen boom verheven heb, den groenen boom verdroogd, en den **droogen** boom bloeien de gemaakt heb,“ Zoo hebben wij hier den „**groenen** boom.“ Nu, juist in den **zelfden** weg, als de hooge boom twee onderscheiden karakters beteekende — namelijk, den naamchristen, en een kind van God door de listen des satans ter zijde afgetrokken in hooggevoelendheid, — zoo schijnt ook de „**groene** boom” beide, en een bloot belijder ‘van den Godsdienst en een kind van God, in de warmte van zijnen jeugdigenijver, voor te stellen. Dat door den „**groenen** boom” een naamchristen — een **belijder** van de levende Godzaligheid, die de kracht **derzelve ver-**loochent — wordt afgebeeld, **is** klaar, wanneer wij het achtste hoofdstuk van het **boek** van Job lezen, waar Bildad van den huichelaar spreekt, zeggende : hij is sappig ¹⁾ voor de zon, en zijne scheuten **gaan over** zijn hof uit. Zijne wortelen worden **bij** den springader ingevlochten ; hij ziet eene steenachtige plaatse. Maar als God hem verslindt uit zijne plaats, **zoo** zal zij hem loochenen, zeggende: ik heb u niet gezien. Zie dat is de vreugde **zijns** weg; en uit het stof zullen andere voortspruiten.” Daar vergelijkt hij, vs. 11 en **12**, den huichelaar ook bij de bies en het rietgewas”, dat in den modder en het slijk groeit, en groener is dan **eenig** ander kruid. Zoo hebben **wij**, naar het onfeilbaar Woord **van God**, de zekere verklaring, dat deze „**groene** boom” een huichelaar in den Godsdienst is, een bloot belijder van den waren Godsdienst, zonder denzelven kracht inwendig te gevoelen.

1) In de Engelsche overzetting staat: „**hij** is groen voor de zon.” Vert.

„Hij is „groen” dat is, hij vertoont op en rondom zich eene zekere soort van groenigheid. Het bidden **gaat** hem altijd vloeiend, vlot af — hij is een begaafd man. Hij is door en door kundig en ervaren in de leer, ja zelfs een meester in alle geschillen. Hij is **zoo** blakend en vurig in ijver, dat hij, ten allen tijde en in ieder gezelschap, den Godsdienst op den voorgrond stelt, en **daarmede** is hij dikwijls een **plaag** voor **Gods** arm, beproefd en geoefend volk, omdat hij altijd bidden en spreken kan, en het schijnt, dat de Godsdienst hem ten allen tijde zwaar weegt en na aan het harte ligt, daar zij integendeel zich menigwerf **zoo** dor, **zoo** gevoelloos, **zoo** verhard, **zoo** doodig, **zoo** onvruchtbaar en koud gevoelen, als de plaats waarop zij zitten. De „groene boom” is opgeblazen door **eene** groenigheid, die **zijne** vruchtbaarheid ontleent uit den modder en het slijk van de verdorvene natuur, en daarom is zij ook niets dan en louter natuurlijk werk, en bij gevolg — omdat „alles wat uit het geloof niet is, zonde ia” — niets dan **zonde**. Nu de Heere zegt: „**Ik** zal den groenen boom **verdroogen**.” Hebben wij het **niet** dikwijls opgemerkt, dat de belijders van dengodsdienst, met een groote gave des gebeds te voorschijn traden, — of mogelijk bedienaars des Evangelies, die eene groote gave der prediking hadden, **zoo**-dat zij vele en groote vergaderingen tot zich trokken, en strijders voor **Gods** waarheid schenen te zijn, hoe zij, als kwam er eene verzenging over hen, zijn verdroogd? Ging niet hunne „**zon** op den middag onder?” Zijn zij niet ter zijde afgetrokken in openbare misslagen? Ja, zijn ons zelfs niet in deze hoofdstad (Londen) **geene** menschen bekeek, die eertijds opstonden als kampvechters voor de leer der waarheid, die in de ergste misslagen gevallen zijn, zoodat hunne snoode huichelarij openbaar werd? Alsdan heeft **de Heere** Zijn woord vervuld: „**Ik** heb den groenen boom droog gemaakt.”

„**Maar** eveneens stelt de „groene boom” velen van **Gods** kinderen voor, gelijk zij in de eerste dagen van hun geestelijk leven zijn. Welk **eenen** ijver, wat warmte, welk een drift schijnen wij in onze zielen **te** hebben in den springtij des levens, daar de **Heere** ons naar Zijn genadig welbehagen heeft willen bezoeken met zijne gezegende-getuigenissen onswaarts, en ons **eenen** voorsmaak van Zijn eeuwig welbehagen gegeven heeft! Doch het grootste gedeelte van dezen ijver was vleeschelijk, en de meeste vurigheid kwam voort uit de bloote werkingen der natuur; deze soort van heiligen ijver ontstond voor het grootste gedeelte uit eene verhitte opgewekte verbeelding ; het kwam alles niet uit God. Hoewel de „wortel der zaak in ons was,” **zoo** was niettemin deze ijver, deze vurigheid, deze ernst, dat **loopen** hier en dat jagen daar, dat alles stormenderhand willen innemen en wegvoeren — al deze dingen waren wezenlijk niet uit God, maar het was het kleed van de **na-**

tuur dat door de genade scheen gedragen te worden. De Heem zegt ook van dezen „groenen boom”: „Ik zal hem verdrogen.” Hij zal dezen groenen boom in eenen staat van nooddriftigheid en onvruchtbaarheid brengen. En nu vraag ik u, of dit ook niet onze bevinding ia? Waar is onze blakende ijver? is zij niet verdwenen? Waar ia onze jeugdige vurigheid? Is zij niet uitgebluscht? Waar zijn onze vurige gebeden en brandende begeerten? zijn zij niet uitgedoofd en tot asch bijna vergaan? Als dan is de „groene boom verdroogd;” en wij zijn door de bewerkingen van God in onze harten (gelijk wij veronderstellen) tot dien stand gebracht, die de Heere ons in de vierde plaats te aanschouwen geeft, en dat is een „droge boom” te zijn.

IV. „Zoo zullen alle boomen des velds weten, dat Ik, de Heere den hoogen boom vernederd, en den nederigen boom verheven heb, den groenen boom verdroogd, en den drogen boom bloeiende gemaakt heb.” O! welk een staat, als een droge boom voor God te staan! Om zich te gevoelen, als of er niet het minste geestelijk sap en Hemelsch vocht in ons ware; te gevoelen, dat al onze inwendige Godsdienst den naam van *Godsdienst* onwaardig is; te gevoelen, als of wij geen wezenlijk werk des Heiligen Geestes in onze harten hadden, en dat er door God geene veranderende genade in onze harten ingestort ware! O! wat is het eene moeilijke bevinding, om in eenen staat van droogheid voor God en voor het volk van God te zijn; onze harten in de toenadering tot God, droog te bevinden, in het gezelschap van Gods kinderen, eene droge ziel te hebben; droog te zijn voor Gods beloften, droog voor Zijne onderwijzingen, droog voor elken zegen, die God aan Zijne uitverkorenen beloofd heeft, en ons even onbekwaam te gevoelen, om onze zielen te doen herleven, en aan onze harten groenheid en vruchtbaarheid mede te deelen, als de droge en verzengde boom des wouds onvermogen is, om zich weder met groenheid te bekleeden, en bloemen en vruchten weder te geven! Hier staat nu de „groene boom” — of liever de boom, die eenmaal groen was — onder de boomen des velds; al zijne vruchten zijn afgevallen, zijne bloemen zijn verwelkt, zijne bladeren hebben opgehouden, en hij is gelijk de eik in den winter, met nog hier en daar eenige droge endoode bladeren omhangen, in plaats van met het groene en bloeiende lofwerk, waarmede hij voorheen bekleed was, O! hoe vreeselijk is het, als wij zoo als „droge boomen” voor God staan, welke angsten beknellen ons dikwijls het hart, bevreesd zijnde, dat wij met wortel en al zullen uitgerukt en in het eeuwige vuur geworpen worden! — O! onze Godsdienst verdroogd, en niets in onze harten te gevoelen, dat eenigszina naar Hemelsch vocht, sappigheid, bedauwing, vereeniging, of groenheid gelijkt! — welk eenen toestand!

En toch, de Heere heeft iets beloofd aan dezen boom' **te zullen doen**. Hij heeft gezegd: „Alle **boomen** des **velds** zullen' weten, **dat** Ik, de **HEERE** — den drogen boom bloeiende gemaakt heb.” O vrienden ! **wat** hebben wij het met **eenen wonderwerkenden** God te doen! In welke verborgene paden beweegt Hij zich! Hoe verijdt en stelt Hij telkens alle verwachtingen der natuur te leur! De natuur zou zeggen: Wat! „den groenen boom verdrogen, en den drogen boom bloeiende maken,” — neen ! maakt dat de „groene boom” steeds groener en bloeiender wordt, en „de droge boom,” wel nu, „**houw** hem uit !” en „werp hem in het vuur.” Maar des **Heeren** gedachten **zijn** niet onze gedachten, en des **Heeren** wegen **zijn** niet onze **wegen**; want gelijk de hemelen **hooger** zijn dan de aarde, **alzo** zijn des **Heeren** wegen **hooger** dan onze wegen en Zijne gedachten dan onze gedachten. „**Houw** hem uit !” — „**Neen**,” zegt de Heers, „**Ik** zal hem bloeiende maken.” Daarenboven, des **Heeren** werk wordt **zoo wel** geopenbaard en verheerlijkt in het verdrogen van den **groenen** boom, als in het **bloeiend** maken van **den** drogen boom. Maar gij vraagt als van zelve, hoe maakt de Heere den drogen boom bloeiende? Door **Zijne vruchtbaar**makende **bedauwing** aan hem mede te **deelen**, door Zijne Goddalyke gunst en genade in het dorre en droge **hart** uit te storten, door eene getuigenis 'van Zijne gezegende en **genade**volle lippen in de ziel te druipen, **waardoor** de ziel „als de wijnstok zal bloeien, en tieren gelijk het kruid der aarde,” want waar de „**plasregens** van zegen” > Op de woestijn zullen **neder**vallen, daar „**zullen** de woestijn en de dorre plaatsen over vroolijk wezen, en de wildernis zich verheugen, en bloeien gelijk eene roos.” Daar komen derhalve tijden, dat de Heere Zich verwaardigt, „den drogen boom te doen bloeien,” dat is, de Heere **geeft op** Zijnen tijd **eene** getuigenis Zijner genade aan de ziel, ziet haar aan met **eenen vriendelijken** blik, legt een gezegend bezoek bij haar af, past eene belofte aan haar toe, brengt een gedeelte van Zijn Heilig Woord met kracht in het harte, en hierdoor begint **de** droge boom wederom te bloeien, als in zijne vorige jeugd, vertoont wederom de groene bladeren zijner belijdenis, en belooft, door zijnen **geurigen** bloesem, rijpe vruchten des Goddelijken levens, in zijne gedragingen en omgang.

En hierop besluit de Heere met deze woorden : „**Ik, de HEEBE, heb het gesproken, en zal het doen.**” Het is als of de **HEERE** zeide: „**Het** is van **Mijne** lippen gegaan, en daarom niet het woord van **eenen** sterveling, maar de betuiging des levenden Gods!” Ja nog meer dan dit : „**Ik** zal het doen ;” — niet alleen heb Ik het gesproken, dat het zou **kunnen** geschieden, — neen! het **zal** werkelijk plaats hebben ; — „**Ik, de HEEBE, heb het gesproken, en aal het doen.**”

„En alle boomen des velds zullen het *weten*.” Het zal voor de **oogen** van Gods zichtbare kerk openbaar worden gemaakt. ‘En hoe ? Deze wonderlijke stands- en gedaante-veranderingen zal in het openbaar voor hunne **oogen** geschieden, zij zullen zien, hoe kennelijk deze karakters zullen aangetoond worden, door de vrijmachtige werkingen en handelingen van God.

Daarom, gij allen, die uw oog laat gaan over de zichtbare kerk van Christus, gij allen, wiens **oogen** geopend zijn om personen te beschouwen, — wacht, blijft staan, en merkt op! en gij zult zien, hoe de Heere deze dingen op eene treffende wijze doen zal.

En nu heb ik eene vraag aan u, Wie zijt *gij*? Wanneer gij een boom des velds zijt, — wanneer gij een belijder van den godsdienst zijt, dan zijt gij een van deze boomen. Zijt gij een „*hooge boom*” — een hoog verhevene, hooggevoelende, een trotsche naam-christen ? Leest uw lot, God heeft uwen toekomstigen staat beschreven, uw vonnis gereed, Hij heeft met eigen hand in Zijn Woord opgeteekend. „*Gij zult vernederd worden.*” Gij kunt het niet verijdelen ; God heeft het gesproken, en wat God spreekt zal vervuld worden, Indien gij daarom geen **genade** in uw harte hebt, en een hooggevoelende, trotsche en verwaande naam-christen zijt ; hoor dan uit Gods mond, wat u te wachten staat : gij zult *vernederd*, tot de helle toe vernederd worden. Maar is er genade aan uw hart verheerlijkt geworden, en zijt gij door eene valsche en trotsche vrijmoedigheid van anderen of door uwe inwendige bedorvenheid, ter zijde afgetrokken ; zijt gij van de eenvoudigheid des Evangelies afgeweken ; waardoor uwe wezenlijke staat minder zichtbaar is geworden ; zijt gij door uw vleeschelijk gemoed, opgeblazen geworden, en hebt gij u in dingen gedrongen, die gij niet gezien hebt ? Hoor, wat de Heere aan u doen zal, hoor het uit Zijnen mond : „Ik, heb den **hoogen boom vernederd.**” Hij zal u, door de drukking van Zijne machtige hand, ter neder brengen, Hij zal de hoogmoed uwes harten verbreken en u als een verloren en gansch bedorven ellendeling aan den **voetbank** Zijner voeten brengen. Of zijt gij misschien „*een groenen boom* ;” vol ijver, vol warmte en vol hitte, om eenen ieder als het ware maar met geweld zoeken te bekeeren, en zoo vervuld met den Godsdienst, als het maar immer denkbaar is ? Hoor, wat de Heere zegt : „Ik zal u doen verdrogen.” Wanneer uw ijver een natuurlijke ijver is, en al uw vurigheid alléén uit de **werkingen** van uw eigen hart komt, zij zal „*verdrogen*” ; — het zal weggevaagd worden, zij zal verzengen, verwelken en uitgebluscht worden, en gij zult zelf vroeger of later die Godsdienst *voor u zelven* opgeven, waarvan gij zulk een vurig belijder **scheent** te zijn, en **daarmede** tot de wereld, van **waar gij** kwaamt, terugkeeren. Wanneer

gij intusschen een **zijt**, die God heeft wedergeboren ten **eeuwigen** leven, en nog **veel** van deze jeugdige **groenheid** in u hebt, **en** dezelve niet uit den rechten ijver **Gods** komt, hoor dan, wat de Heere u doen zal. — Hij zal u verdrogen, Daar zullen er misschien wel onder ons zijn, die op deze plek zijn geweest. — Wij zagen op **Gods** beproefde, twijfelende en vrezende kinderen, en zeiden : „ Wat toch mogen dit voor christenen zijn ; **zij zijn** niet **zoo** als ik ; **zij zijn** **zoo** doodig, en **zoo** vleeschelijk, en **zoo** levenloos, en **zoo** onvruchtbaar, **en** zij spreken **zoo** geduriglijk van hun Goddeloos, ellendig en diep bedorven **harte**, ik weet niets van dat alles ; — ik kan lezen, spreken, bidden, zingen, lief hebben ; ik weet niets van dat alles, Nu gij moet tot deze plek komen, als **gij** eene levende ziel zijt. De Heere heeft gezegd : „den groenen boom heb **Ik droog** gemaakt.” Gij moet uwe geestelijke onvruchtbaarheid, armoede, nooddruftigheid, bankroetschap, onvermogen en nietigheid **leeren** kennen ; gij moet gewaar worden, dat zelfs de geringste sappigheid en vochten in u verdroogd zijn; en gij moet voor God staan **zonder** een greintje levende kracht, buiten de instorting van leven en gevoel in uwe harten van Boven, Of zijt gij een van de twee andere karakters in **Gods** kerk : „de nederige boom,” en „de droge boom ?” Heeft de Heere u op eene gevoelige en **ken- nelij** ke wijze onderwezen, wat wij **van natuur** zijn? Heeft Hij in waarheid uw hart vernederd, om **aan** Zijne **voetbank** te liggen? — Zijt gij vernederd geworden, zoodaf gij de laagste plaatsen wilt kiezen ; vernederd in de **meeningen** Over u **zelfen**; in uwe **gevoelens**, in uwe gestalten, in **uwe** ondervindingen, in uwe **moedgevende** gedachten, van wat uwe toekomstige **staat** zal zijn ? *O nederige boom !* de Heere zal u **verhoogen**. **Nederige** boom. *Hij* heeft u vernederd opdat *Hij* u ter Zijner tijd zoude verhoogen. *O*, nederige boom ! **gij** zijt **vernederd**, opdat **gij** door de zoete openbaringen van Christus liefde aan uwe ziele zoudt verheven worden. Gij benijdt thans den hoogopstijgenden ceder, gij slaat een wangunstigen blik op den zich **trotsch verheffen-** den eik ! maar waarlijk, gij behoeft ze niet te benijden, want de dag des **Heeren** der **Heirscharen** komt, wanneer „het vuur al de cederen van Libanon zal verteer&, en de eiken van Bazan zullen huilen” ; maar de hand des **Heeren** zal niet tegen **den „nederigen boom”** — den kruipenden wijnstok, wiens zwakke scheutjes ondersteuning in het **omhoog** klimmen behoeven — wezen. **Nederige boom !** de Heere zal u **op** *Zijnen* tijd, en op *Zijne* wijze **zegenrijk** verhoogen. Of zijt gij eenen „drogen boom” gelijk. *O*, rampzalig gevoel ! — *o !* ellendige staat der ziel, een droge boom voor God te zijn ; om geen geestelijk sap noch hemels vocht in zich te gevoelen, maar (als het ware) te staan als een verwelkt **gedenkteeken** van wat wij

eens geweest zijn, — om als een **verheven** boom in wintergewaad, zonder iets waar men met welgevallen op kan nederzien, eene **plaats in het woud der boomen te bekleeden, en waarvan de voorbijganger wel vragen mag: „Is dit het handenwerk des Heeren?”** Wanneer gij nu (**zoo** geestelijkerwijze) een „**droge boom**” **zijt**, dan zult gij tijden ook wel droefheid over uwe droogheid gevoelen, dan zal uwe onvruchtbaarheid u ook wel een laat wezen ; uwe armoede zal u grieven, uwe ledigheid zal u kwellen, en het zal u eene plaag en gedurige smart zijn, dat gij **zoo** droog en onvruchtbaar **zijt**. Gij begeert dan anders te zijn; gij begeert groen, welig en bloeiende te zijn ; **gij** begeert bloemen en vruchten voort te brengen tot lof en prijs van God, Wel nu, de **HEERE zal u** doen Moeien; ja, Hij **zal** maken, dat uwe beenderen zich verheugen, en dat gij, door Zijne sappen en **bedauwing**; zult groenen gelijk het kruid der aarde, Gij **zijt** vereenigd met het Hoofd van alle invloeiing; gij zijt in den levenden Wijnstok ingeënt; gij hebt **eene** levende vereeniging met de Bron, waaruit alle sap en vocht tot groei-kracht ontspringt, en uit **Zijne** volheid zal in uwe verdroogde ziel en onvruchtbaar harte leven vloeien, **O**, droge boom! het is beter te **zijn zoo** als gij **zijt**, en u dikwijls gevoelt — zonder eene geestelijke gedachte, zonder **eene** geestelijke begeerte, en nochtans tot God somtijds zuchtende en kermende te zijn uit de armoede en nooddriftigheid van onze harten — het is beter zich als een droge boom **Onder de boomen des velds** te gevoelen, dan ons **zelve**n te beroemen in eene valsche groenigheid, of ons **zelve**n met valsche **vruchten** te sieren, en met nagemaakte en **afgeleende** bladeren ons voor de oogen van God en **mensen** op te schikken. Het is beter ons „**ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt**” te gevoelen, dan met de **Laodiceesche** gemeente — die dit alles was en het niet wist — van gedachten te zijn en te zeggen: „**rijk** en verrijkt te wezen, en geens dings gebrek te hebben.

Beproeft dan hierbij uwen staat. Wanneer gij door het werk van God in uwe zielen vernederd **zijt**, het zal u in eene plaats van droefheid doen zijn. Indien gij, door dat God de eerste vochtigheid van uwe zielen liet opdrogen, dor en mat zijt geworden, het zal u eene smart en gedurige plaag zijn. Het is **geene** nederigheid, als niet anders dan de gestalten en bewoordingen van haar zijn aangegrepen, of **enkelijk** te spreken van een verslagen harte en een verbroken geest, neen, zij bestaat in een diep gevoel van baar in het binnenste te bezitten, Het is **zoo moeielijk** niet, om de termen der nederigheid van anderen aan te **leeren**, en hen met **eenen** koekkoek's zang het eene jaar uit en het andere jaar in na te zeggen : „**ik** ben **zoo** doodig, en ik ben **zoo** vleeschelijk, en **zoo** koud,” Waar dit **zoo** be-